

Jubilejní almanach Jednoty čs. matematiků a fyziků 1862–1987

Vzpomínka na Karla Wicka

In: Libor Pátý (editor): Jubilejní almanach Jednoty čs. matematiků a fyziků 1862–1987. Sestavil Libor Pátý k sto dvacátému pátému výročí Jednoty. (Czech). Praha: Jednota čs. matematiků a fyziků, 1987. pp. 202–208.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401942>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>



VZPOMÍNKA NA KARLA WICKA

Uprostřed redakčních příprav tohoto almanachu, na nichž se jako typograf a pracovník Tiskového střediska JČSMF s nevšedním zaujetím a radostí podílel, náhle navždy odešel. Ještě v první polovině prosince 1985 jsme společně projednávali otázky spojené s nákladem, subskripcí a typografickou úpravou almanachu (vyslovil přání, aby byla svěřena panu Oldřichu Hlavsovi) a v prvních dnech ledna jsme v sekretariátu Jednoty v Husově ulici vyslechli smutnou překvapující zprávu — naše oči přelétly osiřelý psací stůl, na němž leželo jeho typografické pravítko ...

Byl pro nás na slovo vzatým odborníkem — polygrafem, znalcem možností tiskáren, konzultantem autorů a editorů a především osobností se srdcem hořícím pro Jednotu. S Jednotou začínal v tiskárně Prometheus jako faktor, již po dvou letech se pro své vynikající schopnosti stal jako třicetiletý jejím ředitelem. Své tiskárně zůstal věrný i po jejím začlenění do n. p. Polygrafia a vedl ji až do odchodu na odpočinek v roce 1978.

Knihy a časopisy vydávané v Prometheu nesly pečeť jeho dokonalé profesionality a pozoruhodné estetické úrovně. Pod křídla Jednoty se vrátil v posledních letech svého života. V Tiskovém středisku se zasloužil o vydání dlouhé řady sborníků, odborných publikací, školských pomůcek i reprezentačních almanachů — knížek o Einsteinovi, Bolzanovi, Závíškovi a o fyzice a Praze. Jimi vytvořil tradici zavazující k pokračování.

Vám, pane řediteli Wicku, chceme touto Vaší poslední knížkou projevit dík, úctu a lítost, že Vám nebylo dopřáno její tisk dovést do konce.

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI Z HISTORIE JEDNOTY

- 1861 22. července vypracovali posluchači matematiky J. Laun, J. Vaňaus, J. Finger a G. Blažek návrh stanov Spolku pro volné přednášky z matematiky a fyziky. Na jejich žádost „udělilo c. k. státní ministerstvo ve srozumění s c. k. policejním ředitelstvím dne 4. prosince 1861 povolení, aby spolek ten se zaraziti mohl“.
- 1862 8. března potvrdilo c. k. místodržitelství v Praze pod číslem 9835 stanovy „*Spolku pro volné přednášky z matematiky a fysiky (Verein für freie Vorträge aus der Mathematik und Physik)*“ na žádost posluchačů filozofické fakulty za účelem „*vyučení se v přednášení a podporování vědecké snahy v oboru matematiky a fysiky*“. 28. března byla konána ustavující schůze a na ní bylo za členy Spolku přijato na základě řešených úloh prvních 9 posluchačů, kteří se tak připojili k zakladatelům.
- 1863 Spolek obdržel od profesora matematiky *J. F. Kulíka* velkou část jeho matematické knihovny a zbytek obdržel po smrti Kulíkově od jeho dědiců. Tato knihovna se stala jádrem pozdější vynikající knihovny Jednoty.
- 1868 Profesor *Ernst Mach* nabídl Spolku svou posluchárnu pro schůze a kabinet pro experimentování. První experimentální přednášku – pokusy z akustiky – konal předseda *Mírumil Neumann*.
- 1869 14. září byly potvrzeny přepisem c. k. policejního ředitelství nové stanovy s novým názvem – *Jednota českých matematiků*. Jednota měla v tomto roce 69 členů.
- 1870 JČM vydává tiskem „*První zprávu*“ – sborník odborných prací a po ní následují v letech 1871 a 1872 „*Druhá zpráva*“ a „*Třetí zpráva*“.
25. března volí valná hromada JČM první čestné členy. Vedle zakladatelů Blažka, Fingera a Vaňause též prof. Macha, prof. F. J. Studničku, P. V. Šimerku a V. Janděčku.
5. a 6. srpna organizuje JČM sjezd českých matematiků a fysiků v Praze za předsednictví prof. Studničky.
- 1871 28. a 29. května probíhá sjezd českých matematiků, fysiků, přírodopytců a lučebníků za předsednictví prof. Jana Krejčího v Praze. Byl uspořádán z podnětu a za rozhodující pomoci JČM.
- 1872 11. února JČM zakládá *Časopis pro pěstování matematiky a fysiky* a v den deseti-letého jubilea založení Spolku vydává jeho první číslo. K oslavě jubilea pořádá 17. 3. slavnost, jíž se mj. účastnili Fr. Palacký, F. L. Riegr, J. Krejčí a V. V. Tomek, a vydává „*Dějepis Jednoty českých matematiků*“ z pera svého jednatele Fr. Houdka. V té době má již 332 členů a dále 64 členů – různých korporací (např. profesorských sborů, spolků, městských zastupitelstev ap.), knihovna má 900 svazků a odebírá 8 zahraničních odborných časopisů.

- 1873 JČM pořádá a podněcuje pořádání přednášek na památku 400 let od narození M. Koperníka (celkem více než na 150 místech). Zahajuje vydávání „*Věstníku JČM*“ a vydávání učebnic a vědeckých monografií (L. Cremona: Úvod do geometrické teorie křivek rovinných, Č. Jarolímek: Deskriptivní geometrie v úlohách pro vyšší školy reálné).
- 1874 12. 7. valná hromada provedla změnu stanov a 8. 11. proběhly volby podle nových stanov. Zavedena *funkce ředitele Jednoty*, jímž zvolen F. Houdek.
- 1875 JČM zakládá časopis „*Archiv matematiky a fyziky*“. Přinášel vědecké práce publikované v cizích jazycích, vycházel jen do roku 1878. JČM jmenuje řadu jednatelů Jednoty na venkově (profesory venkovských středních škol), kteří se stali důležitou oporou Jednoty.
- 1876 JČM získává první vlastní místností v Poštovské ulici č. 286-I (nynější ulice Karoliny Světlé), v nichž umísťuje především knihovnu.
- 1880 K Prvnímu sjezdu českých přírodopvců a lékařů vydává JČM slavnostní číslo Časopisu. Vypisuje *cenu Weyrovu* (získal ji J. Šolín za práci „*Teorie zevnějších sil trámu přímého*“).
- 1886 26. 11. změněny valnou hromadou stanovy z r. 1874. JČM vzpomíná na slavnostní schůzi památky prof. J. F. Kulíka a prof. St. Vydry (opravení a přenesení Vydroy busty v budově Klementina).
- 1887 JČM pořádá 23. března slavnost dvacetipětiletého trvání; prof. A. Seydler na ní pronáší přednášku o životě a vědeckém díle R. J. Boškoviče.
- 1891 JČM vystavuje na Zemské a jubilejní výstavě 58 knižních děl, které vydala v letech 1870–1890.
- 1892 JČM provádí reformu Časopisu: zavádí v něm „*Přílohu pro středoškolské studenty*“ jako samostatnou část časopisu. „*Příloha*“ vycházela v počtu 1200 výtisků, Časopis sám 400 výtisků.
- 1895 Účast JČMF na národopisné výstavě v Praze (vystavuje své knihy).
- 1896 Zřizuje svou kancelář s placenou administrativní silou řízenou ředitelem JČM.
- 1898 Zahajuje vydávání nové edice – řady vědeckých monografií pod názvem „*Sborník JČM*“ (první díla sborníku byla – Ed. Weyr: *Projektivná geometrie základných útvarů prvního řádu*, F. Kolářek: *Hydromechanika*, F. J. Studnička: *Úvod do nauky o determinantech*, Č. Strouhal: *Mechanika*).
- 1901 Po několikaleté aktivitě brněnských členů JČM stimulované prof. V. Řehořovským byla v Brně zřízena *pobočná knihovna JČM*.
- 1903 K uctění památky protektora Jednoty prof. F. J. Studničky zřizuje JČM „*Fond Studničkův*“, z něhož byly jednou za tři roky udělovány ceny za české vědecké publikace z matematiky a fyziky.
- 1908 Knihovna Jednoty přestěhována z Klementina do novostavby Fyzikálního ústavu UK (Ke Karlovu 5), kde našla dostatek prostoru a možností pro rozvoj i služby čtenářům (tam zůstala až do roku 1925, kdy byla přemístěna do budovy Ke Karlo-

vu 3). Výbor JČM schválil plán na soustavné vydávání učebnic matematiky a fyziky Jednotou pro všechny typy středních škol podle tehdy nově vyhlášených osnov. Ve všech těchto učebnicích měla být jednotná terminologie a jednotné označování veličin.

- 1910 JČM dostává od J. Vaňause, jednoho ze zakladatelů Spolku, dar (polovinu jeho celoživotních úspor) – 5000 K.
- 1912 JČM pořádá slavnostní schůzi k 50. výročí svého vzniku. Vydává „*Dějepis Jednoty českých matematiků*“ z pera V. Posejpalu. Vypracovává nové stanovy a mění svůj název na „*Jednotu českých matematiků a fyziků*“ (JČMF).
- 1913 Nové stanovy umožnily zřízení „*Brněnského odboru JČMF*“. 10. března se koná v Brně ustavující schůze brněnského odboru.
- 1915 JČMF na doporučení pátého sjezdu českých přírodopytčů a lékařů zakládá novou edici monografií „*Knihovnu spisů matematických a fyzikálních*“. Do funkce ředitele JČMF nastupuje poslední ředitel Jednoty Miloslav Valouch (funkci vykonával až do roku 1952, kdy zemřel).
- 1917 JČMF zakládá zvláštní komisi pro reformu středních škol.
- 1919 JČMF získává tiskářenskou, nakladatelskou a knihkupeckou koncesi, kupuje *tiskárnu a zřizuje nakladatelství a vlastní knihkupectví*.
- 1921 JČMF mění svůj název na „*Jednotu československých matematiků a fyziků*“ (JČMF).
JČMF vydává tiskem „*Návrh JČMF na reformu střední školy*“.
- 1922 JČMF ruší „*Přílohu*“ Časopisu pro pěst. mat. fyz. a začíná vydávat rokem 1921/22 počínaje časopis „*Rozhledy matematicko-přírodovědecké*“ určený středoškolskému studentstvu.
- 1925 JČMF zakládá novou edici „*Kruh*“ zahrnující díla popularizující matematiku a fyziku (první svazek: F. Závíška: *Einsteinův princip relativnosti a teorie gravitace*). Vyšlo 13 svazků.
- 1929 JČMF zahajuje vydávání časopisu pro pojistnou matematiku a matematickou statistiku „*Aktuárské vědy*“. Vyšlo 7 ročníků.
Vzniká kroužek JČMF v Bratislavě.
- 1933 JČMF slučuje svou tiskárnu s tiskárnou Spolku čs. horních a hutních inženýrů „*Prometheus*“ a vytváří své středisko pro tisk odborné literatury.
JČMF zřizuje komisi pro fyzikální terminologii.
- 1935 JČMF zřizuje komisi pro symboliku a terminologii v matematice. JČMF kupuje dílnu Fr. Kmenta a zřizuje společnost „*Fysma*“ pro výrobu vědeckých a učebních pomůcek.
- 1938 JČMF *dokončuje stavbu zadního traktu svého domu v Žitné ulici a zahajuje v něm práci*.
JČMF zřizuje na žádost bratislavských členů *bratislavský odbor JČMF*.
- 1939 JČMF musí měnit svůj název na „*Jednotu českých matematiků a fyziků*“.

Ministerstvo školství schválilo „Názvy a značky elementární matematiky“ vypracované komisí JČMF pro symboliku a terminologii v matematice jako normu pro střední školy.

- 1940 JČMF vydává první svazek nové edice „*Cesta k vědě*“.
- 1941 Vydán *zákaz* dalšího vydávání Časopisu *pěst. mat. fyz.*; Jednota přes *zákaz* pokračuje v tisku učebnic.
- 1943 Uzavřeno knihkupectví JČMF.
- 1944 JČMF pořádá tři populární *kurzy moderní fyziky* (pořadatelem byl Dr. B. Šternberk).
- 1945 30. 4. vydal výbor JČMF prohlášení, jimž se přihlásil ke spolupráci na budování národního života ve smyslu programu nové čs. vlády.
Jednota československých matematiků a fyziků obnovuje svou činnost v osvobozeném státě. 29. 11.–1. 12. JČMF pořádá konferenci věnovanou využití X paprsků v praxi se zahraniční účastí. JČMF má 3400 členů.
- 1946 Zahajuje vydávání časopisu „*Fysika v technice*“ (3 ročníky).
- 1947 Zahajuje vydávání nové edice „*Brána k vědě*“.
- 1948 JČMF začíná vydávat časopis „*Matematika a fyzika ve škole*“.
- 1949 JČMF spolupřřádá sjezd československých a polských matematiků a fyziků. *Znárodněním, resp. předáním ztrácí svou tiskárnu, knihovnu a knihkupectví.*
- 1951 JČMF ukončuje vydávání Časopisu *pěst. mat. fyz.*, který se rozděluje na samostatný matematický a fyzikální časopis vydávané již státními institucemi.
- 1955 14. 10. schválilo ministerstvo vnitra nový organizační řád JČMF projednaný předtím s vedením ČSAV.
- 1956 Na valné schůzi je předložen ke schválení *nový organizační řád*. Předsedou JČMF zvolen ministr školství F. Kahuda. Ustaven slovenský výbor JČMF s předsedou J. Hroncem. Postupně se v krajských městech zřizují pobočky JČMF. Sekretariát JČMF umístěn na Maltézském nám. č. 4. JČMF má k tomuto dni 560 členů.
- 1957 Časopis „*Pokroky matematiky, fyziky a astronomie*“ vzniklý v r. 1956 z původního překladového časopisu „*Sovětská věda – Matematika – Fyzika – Astronomie*“, se od svého 2. ročníku stává členským časopisem JČMF.
- 1959 (1.) Sjezd JČMF v Praze. – JČMF se připojuje k pořádání Matematické a Fyzikální olympiády, na nichž se Jednota v dalších letech významně podílí.
- 1961 JČMF uzavírá dohody s fyzikálními společnostmi polskou a maďarskou.
- 1962 (2.) Jubilejní sjezd JČMF v Praze.
JČMF uzavírá dohody s matematickými společnostmi polskou a maďarskou a matematicko-fyzikální společností bulharskou.
- 1964 JČMF uzavírá dohody s matematickou a fyzikální společností NDR.
- 1965 (3.) Sjezd JČMF v Jasně pod Chopkom.
- 1966 JČMF zřizuje po schválení prezidiem ČSAV Kabinet pro modernizaci vyučování matematice a fyzice. Vedoucím Kabinetu je jmenován prof. dr. M. A. Valouch.

- 1967 JČMF uzavírá dohodu se Svazem matematiků, fyziků a astronomů Jugoslávie. Sekretariát přemístěn do Spálené ulice č. 26.
- 1968 Ustavuje se *Fyzikální vědecká sekce JČMF (FVS JČMF)* a stává se jako reprezentant JČMF kolektivním členem Evropské fyzikální společnosti.
- 1969 (4.) Sjezd JČSMF v Jasné pod Chopkom. — Vznik Jednoty slovenských matematiků a fyziků a 1. sjezd JSMF. Jednota čs. matematiků mění svou zkratku do té doby JČMF na JČSMF. Zkratku JČMF přijímá Jednota českých matematiků a fyziků. Koná se 1. konference slovenských matematiků v Jasné pod Ch. (29. 11. až 1. 12.) a ustavuje se *Matematická sekce JSMF*. *Fyzikální vědecká sekce* pořádá svou 1. pracovní konferenci čs. fyziků v Brně. První valné shromáždění FVS a volba výboru. 23.-25.4
- 1970 Ustavují se *Fyzikální pedagogická sekce JSMF (FPS JSMF)*, *Fyzikální pedagogická sekce JČSMF (FPS JČSMF)* a *Matematická pedagogická sekce JČSMF (MPS JČSMF)*.
- 1971 FVS pořádá 2. pracovní konferenci čs. fyziků v Bratislavě. JČSMF získává znovu vydavatelské oprávnění s omezeným rozsahem.
- 1972 Ustavuje se *Matematická vědecká sekce JČSMF (MVS JČSMF)*. (5.) Sjezd JČSMF a JSMF v Měříně. Na nich schválen dlouhodobý program činnosti. Ukončuje se činnost Jednoty českých matematiků a fyziků (JČMF), zřízené v r. 1969.
- 1973 FVS JČSMF pořádá 3. pracovní konferenci čs. fyziků v Olomouci.
- 1974 JČSMF pořádá Konferenci čs. matematiků v Ostravě. JČSMF zřizuje tiskové středisko v Brně.
- 1975 (6.) Sjezd JČSMF a JSMF ve Vsetíně. FVS JČSMF pořádá 4. konferenci čs. fyziků v Liberci.
- 1976 *Pražská pobočka JČSMF zřizuje tři svá oddělení: matematické, fyzikální a pedagogické.* Uzavřena dohoda o spolupráci s ČVUT.
- 1977 FVS pořádá 5. konferenci čs. fyziků v Košicích. Uzavřena dohoda o spolupráci s MFF KU.
- 1978 (7.) Sjezd JČSMF a JSMF v Popradě. Konference českých matematiků ve Zvíkovském Podhradí. Sekretariát JČSMF přemístěn do Husovy ul. č. 5.
- 1979 FVS JČSMF pořádá 6. konferenci čs. fyziků v Ostravě. JČSMF organizuje v Praze seminář s mezinárodní účastí na počest 100. výročí narození A. Einsteina.
- 1980 JČSMF reorganizuje tiskové středisko, přemísťuje je z Brna do Prahy a uzavírá dohodu s tiskárnou Polygrafie 6 - Prometheus. Uzavřena dohoda o spolupráci s VŠDS v Žilině a s VŠSE v Plzni. FVS JSMF pořádá 1. konferenci slovenských fyziků v Ráčkovej doline.

- 1981 (8.) Sjezd JČSMF a JSMF v Karlových Varech.
FVS pořádá 7. konferenci čs. fyziků v Praze. MVS JČSMF pořádá 2. konferenci českých matematiků, věnovanou dílu B. Bolzana.
- 1982 JČSMF oslavuje 120. výročí svého založení na zasedání připraveném pražskou pobočkou.
Mimořádný sjezd JČSMF v Praze schvaluje nové stanovy.
- 1983 1. setkání matematiků všech typů škol v českých zemích (Mariánské lázně).
- 1984 Evropská fyzikální společnost společně s FVS JČSMF pořádají v Praze 6. *generální konferenci EPS* (27. – 31. 8.).
MVS JČSMF pořádá 3. konferenci českých matematiků zaměřenou na prognostickou činnost v matematice.
Uzavřeny dohody o spolupráci s MŠ ČSR, s VŠB Ostrava, UP Olomouc a SNTL Praha.
- (9.) Sjezd JČSMF a JSMF v Gottwaldově.
- 1985 FVS JČSMF a FVS JSMF pořádají 8. konferenci čs. fyziků v Bratislavě. (26. až 30. 8.).
2. setkání českých matematiků všech typů škol (Mariánské lázně).
Uzavřena dohoda se SPN Praha.